

VÝBĚROVÁ REŠERŠE

Z PEDAGOGICKÉ BIBLIOGRAFICKÉ DATABÁZE Z ČESKÝCH ČASOPISŮ

NÁRODNÍ PEDAGOGICKÉ
MUZEUM A KNIHOVNA
J. A. KOMENSKÉHO

2024 ZÁŘÍ

Plné texty článků lze objednat emailem na adrese studovna@npmk.cz

1.

Autoevaluace v praxi třídního učitele. 1. část / [Self-evaluation in the practice of a homeroom teacher] / Martina Macová Budinská – cze

In: Třídní učitel a vedení třídy -- ISSN 2570-8279 -- Roč. 2024, č. 2 (II.čtvrtletí) (2024), s. 5-6.

Článek poskytuje návod pro učitele, jak provádět autoevaluaci své pedagogické činnosti. Popisuje různé evaluační metody a klade důraz na použití více zdrojů informací (triangulace) pro zvýšení spolehlivosti výsledků. Text zároveň představuje konkrétní postupy, jak by učitelé mohli efektivně provést autoevaluaci, a nabízí různé nástroje, jako jsou dotazníky, analýzy dokumentace, či zpětnou vazbu od různých skupin. Celkově článek slouží jako praktický návod pro učitele, jak zlepšit kvalitu jejich práce a dosáhnout lepšího pochopení vlastního pedagogického působení.

kontrola výkonu ; učitel ; pedagogické povolání ; škola ; pedagogický sbor ; vzdělávání ; pedagogická praxe ; hodnocení ; psychická zátěž ; zvládání ; motivace výkonu ; interní hodnocení ; hodnocení školy ; metoda hodnocení ; sebehodnocení

<http://katalog.npmk.cz/documents/535513>

2.

Foglarovky baví, protože jsou o kamarádství : mít kamaráda je dobrá věc / [Foglar's books are entertaining because they are about friendship : having a friend is a good thing] / Petr Hugo Šlik ; Oliver Jahn – cze

In: Speciál pro školní družiny : příloha časopisu Řízení školy -- ISSN 2336-4343 -- Roč. 11, č. 3 (2024), s. 13-15.

Oliver Jahn, původně vystudovaný geodet a profesionální zeměměřič, je také autorem knih pro děti, mládež i dospělé. V rozhovoru se zamýšlí nad přátelstvím jako klíčovým motivem v literatuře, konkrétně ve své knize, která navazuje na dílo Jaroslava Foglara. Diskutuje o své cestě k psaní, výzvách a radostech, které přináší psaní pro dětské čtenáře, a o významu poselství v dětských knihách. Jahnova nová kniha, pokračování Foglarovy Chaty v jezerní kotlině, se snaží udržet věrnost originálu a zároveň přináší aktuální témata, jakými jsou ochrana přírody aj. Rozhovor také přináší Jahnův pohled na to, proč foglarovky děti baví i dnes - pro jejich zaměření na přátelství a dobrodružství.

čtení ; dítě ; kniha pro mládež ; dětská kniha ; ochrana životního prostředí ; spisovatel ; profese ; přátelství ; činnosti v přírodě ; čtenářství ; zájem ; Foglar, Jaroslav

<http://katalog.npmk.cz/documents/535387>

3.

Chiralita známá i neznámá = Chirality known and unknown. 2. část / Jaromír Literák -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Biologie, chemie, zeměpis : časopis pro výuku přírodovědných předmětů na základních a středních školách -- ISSN 1210-3349 -- Roč. 33, č. 1 (2024), s. 2-11.

Článek se zabývá fenoménem chiralidy, který popisuje objekty, jež nejsou překrytelné se svým zrcadlovým obrazem. Chiralita má zásadní význam pro chemii a biologii. Text se zaměřuje na význam chiralidy v přírodě, rozdílné vlastnosti enantiomerů a jejich interakce s chirálním prostředím. Také se zabývá mechanismem, kterým enantiomery způsobují stáčení roviny lineárně polarizovaného světla. Tento jev je vysvětlen prostřednictvím teorie francouzského fyzika Augustina-Jeana Fresnela. Článek se věnuje historickému a chemickému vývoji konceptu chiralidy a optické izomerie, jak se vyvíjely od prvního použití těchto termínů Lordem Kelvinem v roce 1884 až po moderní chápání. Diskutuje se také o termínech, které byly v minulosti používány, ale dnes jsou považovány za zastaralé nebo nevhodné.

chemie ; biologie ; terminologie ; věda ; příroda ; přírodní vědy ; přírodovědný předmět ; vědec ; vědecká činnost ; historické hledisko

<http://katalog.npmk.cz/documents/534099>

4.

Kariéra pro udržitelný rozvoj : co je to a jak o tom mluvit s žáky? / [A career for sustainable development : what is it and how to discuss it with pupils?] / Lenka Němcová, Helena Košťálová -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Školní poradenství v praxi : nový odborný časopis pro poradenské pracovníky -- ISSN 2336-3436 -- Roč. 11, č. 4 (2024), s. 16-18.

Článek se věnuje konceptu udržitelného rozvoje a jeho aplikaci v kariérovém poradenství. Autoři zdůrazňují, že udržitelný rozvoj vyžaduje vyvážení tří klíčových pilířů: ekonomiky, společnosti a životního prostředí. Článek se zaměřuje na význam začlenění těchto principů do kariérového poradenství, zejména s ohledem na mladou generaci. Nabízí praktické rady, jak učitelé a kariéroví poradci mohou vést žáky k uvědomělým kariérním rozhodnutím, která podporují udržitelný rozvoj.

profesní dráha ; profese ; ochrana životního prostředí ; profesní poradenství ; volba povolání ; udržitelnost ; životní styl ; trh práce ; ekonomika ; podnikání ; učitel ; žák

<http://katalog.npmk.cz/documents/535441>

5.

Proč si ve vzdělávací soustavě udržet školy a speciálně pedagogická centra s logopedickým zaměřením? = Why to keep schools and special education centres with speech therapy in the education system? / Petr Kopečný -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Speciální pedagogika : časopis pro teorii a praxi speciální pedagogiky -- ISSN 1211-2720 -- Roč. 34, č. 1-2 (2024), s. 29-36.

Petr Kopečný, ředitel Základní školy a mateřské školy logopedické v Brně, se ve svém článku věnuje významu speciálně pedagogických center a škol s logopedickým zaměřením zprostředkovávajících komplexní přístup ke vzdělávání dětí s narušenou komunikační schopností. Přestože narůstá počet žáků s vadami řeči, prosazuje se v poslední době v odborných kruzích myšlenka vzdělávání žáků s narušenou komunikační schopností výhradně ve školách hlavního vzdělávacího proudu. Autor článku vyzdvihuje důležitost logopedických škol a školských zařízení, a to vzhledem k tomu, s jakými žáky se v současnosti v logopedických školách setkává a co v přístupu k těmto dětem považuje za strategické a systémové.

speciální pedagogika ; logopedie ; porucha řeči ; speciální školství ; speciální škola ; komunikační schopnost ; speciálně pedagogické centrum ; základní škola ; mateřská škola ; inkluze ve vzdělávání ; integrace žáka ; Základní škola a mateřská škola logopedická (Brno, Česko) ; Česko

<http://katalog.npmk.cz/documents/534744>

6.

Provázející učitele čekají změny : v čem spočívají a komu prospějí? / [Mentor teachers face changes : what they entail and who will benefit from them?] / Anna Francová -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Řízení školy : odborný měsíčník pro ředitele škol -- ISSN 1214-8679 -- Roč. 21, č. 7-8 (letní speciál) (2024), s. 56-58.

Článek se zabývá významnou změnou v přípravě budoucích učitelů, která se soustředí na roli provázejících učitelů. Tato skupina pedagogů, působících na mateřských, základních a středních školách, hraje klíčovou roli v praktické přípravě studentů učitelství, přičemž se podílí na jejich výuce a hodnocení. Dosud byla jejich práce často nedocenená, ale ministerstvo školství nyní podniká kroky k nápravě. V roce 2021 byla zahájena reforma, která zahrnuje podporu provázejících učitelů formou finančního ohodnocení, přípravného studia a snížení přímé pedagogické činnosti. Od roku 2026 by měli získat plnou podporu všichni provázející učitelé, kteří se této roli budou věnovat alespoň 60 hodin ročně. Článek zdůrazňuje, že dobře nastavená spolupráce mezi provázejícími učiteli a studenty může zlepšit kvalitu výuky a přinést benefity nejen studentům učitelství, ale i samotným školám a jejich žákům. Změny mají také potenciál přilákat více zájemců o studium učitelství a snížit riziko předčasných odchodů z profese.

učitel ; pedagogické povolání ; reforma ; plat ; vzdělávání učitelů ; zájem ; učitelský status ; profesní dráha ; pedagogická praxe ; mateřská škola ; základní škola ; střední škola ; školství ; pedagogická fakulta ; pedagogická dovednost ; pedagogická zkušenost ; student učitelství ;

výchovně-vzdělávací praxe ; školská legislativa

<http://katalog.npmk.cz/documents/535267>

7.

Role školního poradenského pracoviště v podpoře wellbeingu ve škole / [The role of the school counseling office in supporting wellbeing at school] / Lenka Felcmanová -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Školní poradenství v praxi : nový odborný časopis pro poradenské pracovníky -- ISSN 2336-3436 -- Roč. 11, č. 3 (2024), s. 21-24.

Článek se zabývá významem školního poradenského pracoviště (ŠPP) v prosazování systémové podpory wellbeingu žáků a učitelů. V kontextu rostoucích problémů s duševním zdravím mladých lidí v České republice je zdůrazněna potřeba preventivních opatření přímo ve školách. ŠPP hraje klíčovou roli v podpoře učitelů při implementaci těchto opatření, zejména v oblasti socio-emočního učení a budování bezpečného školního prostředí. Článek se také věnuje nutnosti změny postojů učitelů směrem k větší odpovědnosti za celkový rozvoj žáků, což má přímý vliv na zlepšení vzdělávacích výsledků a celkového školního klimatu.

poradenství ; poradenská služba ; psycholog ; výchovné poradenství ; základní škola ; wellbeing ; školní prostředí ; učitel ; žák ; vztah učitel-žák ; duševní zdraví

<http://katalog.npmk.cz/documents/535415>

8.

Ředitel ZUŠ v historickém kontextu / [The director of the elementary art school in a historical context] / Hana Trázníková -- cze

In: Speciál pro ZUŠ : příloha časopisu Řízení školy -- Roč. 2024, č. 3 (2024).

Článek se zaměřuje na historický vývoj role ředitele základní umělecké školy (ZUŠ) v českých zemích. Od dob Rakouska-Uherska, kdy byl ředitel školy státním úředníkem plnícím příkazy vrchnosti, přes období první Československé republiky, kdy byl zároveň kulturním činitelem, až po poválečné období a komunistický režim, který opět zdůrazňoval jeho úřednickou roli. Po roce 1990 se ředitelé ZUŠ stali právními subjekty, což přineslo nové pravomoci a odpovědnosti, včetně manažerských, ekonomických a právních znalostí.

základní umělecká škola ; ředitel školy ; ředitel ; dějiny ; dějiny školství ; dějiny pedagogiky ; role učitele ; osobnost ; politika ; systém výchovy a vzdělávání ; výuka ; historické hledisko ; umělecké školství ; hudba ; hudební výchova ; 20.-21. století

<http://katalog.npmk.cz/documents/535378>

9.

Self-assessment, self-evaluation, or self-grading : what's in a name? = Sebehodnocení, sebe-evaluace, nebo sebe-známkování : co je po jméně? / Kateřina Keplová -- eng -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Pedagogická orientace -- ISSN 1211-4669 -- Roč. 32, č. 4 (2022), s. 368-382.

Článek nabízí přehled běžně používané terminologie pro hodnocení vlastního výkonu, zejména v oblasti výuky a učení se cizímu jazyku. Autorka specifikuje rozdíl mezi pojmy sebehodnocení, sebe-evaluace a sebe-známkování (angl. self-assessment, self-evaluation, self-grading), odpovídá na otázku, zda jsou sebehodnocení a sebe-evaluace to samé, a nabízí vhled do původu pojmů a jejich vývoje v oblasti psychologie a pedagogiky.

jazyková výuka ; cizí jazyk ; angličtina ; hodnocení ; sebehodnocení ; klasifikace ; motivace ; motivace učení ; terminologie ; psychologie učení ; žák ; výkon ; evaluace ; sebeevaluace ; sebeřízené učení

<http://katalog.npmk.cz/documents/536015>

10.

Současné možnosti farmakoterapie dětské obezity = Current pharmacotherapy options in pediatric obesity / Jana Křenek Malíková, Irena Aldhoon Hainerová, Jan Lebl -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Československá pediatrie : časopis Československé pediatrické společnosti sekce Československé lékařské společnosti J.E. Purkyně -- ISSN 0069-2328 -- Roč. 78, č. 2 (2023), s. 122-126.

Článek se zabývá pokroky v oblasti léčby obezity u dětí v souvislosti s vývojem nových antiobezitik. Ta se mohou využívat jak u cílené léčby některých genetických poruch, tak i během léčby polygenně podmíněné obezity. Základem léčby zůstává edukace a podpora zdravého životního stylu, a to především v pediatrii, jak na individuální, tak celospolečenské úrovni. Velmi důležitá je role psychoterapie či kognitivně-behaviorální terapie, pokud obézní dítě vykazuje smutek, depresi či nízký stupeň sebehodnocení.

pediatrie ; obezita ; dítě ; léčiva ; terapie ; dědičnost ; osvěta ; životní styl ; zdraví ; psychoterapie ; deprese ; sebehodnocení ; edukace ; kognitivně-behaviorální terapie ; smutek ; 2020-

<http://katalog.npmk.cz/documents/535286>

11.

Spirituální gramotnost na prvním stupni základní školy = Spiritual literacy at primary school / Ivo Jirásek, Petra Urbánková -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Pedagogická orientace -- ISSN 1211-4669 -- Roč. 33, č. 2 (2023), s. 214-243.

Článek se zabývá rozvojem spirituální gramotnosti u žáků na prvním stupni základní školy v sekulárním prostředí veřejného školství. Autoři vyzdvihují význam spirituální gramotnosti pro celkový rozvoj osobnosti dítěte i její přínos pro budoucí život žáků (zvýšení sebedůvěry, zlepšení sociálních dovedností, rozvoj empatie i schopnosti soustředění). Uveden je přehled konkrétních metod a technik, které lze využít pro rozvoj spirituální gramotnosti ve školním prostředí (meditace, práce s přírodou, umělecké vyjádření a další).

základní škola ; první stupeň ; žák ; rozvoj osobnosti ; vyučovací metoda ; meditace ; sociální dovednost ; vcítění ; rozvíjení schopností ; koncentrace ; sebedůvěra ; spiritualita ; spirituální inteligence ; duchovní rovina ; duchovní život ; sekulární školství ; transcendence ; rituály

<http://katalog.npmk.cz/documents/535788>

12.

Úskalí vstupu do profese začínajících učitelů českého a ruského jazyka = Challenges of entering the profession for novice Czech and Russian language teachers / Lenka Rozboudová, Kateřina Šimková -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Didaktické studie -- ISSN 1804-1221 -- Roč. 16, č. 1 (2024), s. 103-119.

Předmětem studie jsou specifika učitelství českého a ruského jazyka a obtíže, s nimiž se učitelé těchto jazyků potýkají během prvních let po nástupu do praxe. Výzkum probíhal formou polostrukturovaných rozhovorů s celkem 26 vyučujícími; jeho výsledky například ukazují, že většina dotazovaných ve své praxi cítila nedostatečnou vysokoškolskou přípravu a že učitelé českého a ruského jazyka se potýkali mnohdy s odlišnými problémy (což vycházelo z odlišného kurikula, počtu žáků či charakteru realizace výuky). Pozitivně byla hodnocena podpora ze strany pedagogického sboru či spolupráce s asistentem pedagoga.

výzkum ; učitel ; interview ; pedagogická praxe ; výsledek výzkumu ; ruština ; čeština ; zkušenost ; příprava učitele na vyučování ; spolupráce ; systém výchovy a vzdělávání ; jazykové vzdělávání ; pedagogický sbor ; kurikulum ; výuka ; asistent pedagoga ; kázeň ; žák

<http://katalog.npmk.cz/documents/535784>

13.

Výuka moderních dějin České republiky v základních a středních školách potřebuje atraktivnější metody a formy / [**Teaching modern history of the Czech Republic in primary and secondary schools needs more attractive methods and forms**] / Zdeněk Modráček – cze

In: Informační bulletin ČŠI -- Roč. 2024, č. 1 (únor) (2024), s. 4-5.

Zpráva je analýzou výuky moderních dějin v základních a středních školách v České republice. Posuzovala, jak jsou současné metody efektivní, a navrhuje, jak by mohly být vylepšeny. Výsledky

testů, které zahrnovaly více než 30 úloh s různými typy odpovědí, ukazují, že mnoho žáků dosáhlo pouze minimální nebo nedostatečné úrovně znalostí moderních dějin. Nejlepší výsledky vykazovali žáci gymnázií, zatímco nejhorší výkony podávali žáci nematuritních oborů. Sociálně-ekonomický status (SES) rodičů má také vliv na výsledky žáků, přičemž děti z rodin s vyšším SES dosáhli lepších výsledků.

novověk ; dějepis ; základní škola ; střední škola ; výuka ; gymnázium ; působení ; rodičovská účast ; forma výuky ; dějiny ; znalost ; kvalita vyučování ; inovace ve vzdělávání ; socioekonomický status

<http://katalog.npmk.cz/documents/534569>

14.

What differentiates the ethnic tolerance of Czech university students? : the role of field of study, family background, gender and friendship / [Co způsobuje odlišnou etnickou toleranci českých univerzitních studentů? : role studijního oboru, sociálního původu, pohlaví a přátelství] / Dan Ryšavý, Pavlína Hrabalová, Patrik Polášek -- eng -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Sociologický časopis = Czech sociological review -- ISSN 0038-0288 -- Roč. 60, č. 3 (2024), s. 295-319.

Studie zkoumá sociální distanci českých univerzitních studentů vůči Arabům, Ukrajincům, Vietnamcům a Romům. Výzkum zahrnuje výsledky online dotazníku mezi 3 912 studenty Univerzity Palackého v Olomouci. Zjištěna byla vyšší akceptace Ukrajinců a Vietnamců a naopak větší odstup vůči Arabům a Romům. Klíčovým zjištěním je, že obor studia hraje významnou roli v míře etnické tolerance, přičemž studenti humanitních oborů projevují nejvyšší toleranci. Kontakt s cizinci a rodinné zázemí také ovlivňují míru sociální distance.

etnická skupina ; tolerance ; student ; sociologie ; sociologický výzkum ; společnost ; výsledek výzkumu ; postoj studenta ; vysoká škola ; studijní obor ; přátelství ; pohlaví ; interpersonální distance ; migrace ; uprchlík ; etnické vztahy ; rodina ; Palackého univerzita ; Ukrajinci ; Arabové ; Romové ; Vietnamci

<http://katalog.npmk.cz/documents/535612>

15.

"Ze zbrojnic udělejte biblioték - z děl zvonů k muzice." : Komenského myšlenky o válce a míru = "From armories make libraries - from cannons, bells for music." : Comenius' thoughts on war and peace / Věra Schifferová -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Filosofický časopis -- ISSN 0015-1831 -- Roč. 72, č. 2 (2024), s. 263-282.

Text analyzuje názory Komenského na válku/násilí a mír/usmíření, zdůrazňující, že sobeckost a odklon od obecného dobra vedou k lidským konfliktům, zatímco pravý mír lze dosáhnout skrze

Boží řád a jednotu lidstva. Komenský věří, že Bůh spojuje všechno, a proto by lidé měli žít v souladu s jeho řádem, jenž zajišťuje mír. Předpovídá příchod Kristova tisíciletého kralování, které přinese konec konfliktů a nastolení všeobecné harmonie. Komenský apeluje na lidstvo, aby aktivně pracovalo na míru, a zdůrazňuje potřebu univerzální politiky a zřízení soudu k zachování míru.

filozofie ; válka ; společnost ; politika ; teologie ; národ ; člověk ; soud ; názor ; násilí ; zkušenost ; svět ; Komenský, Jan Amos ; pacifismus

<http://katalog.npmk.cz/documents/535295>